

فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر

<http://www.fidh.org/article15252>

گزارشگر ویژه آزادی گردهمایی مسالمت آمیز و تشکل، آقای ماینا کیای
گزارشگر ویژه و شکنجه و دیگر مجازات ها و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیر آمیز، آقای خوان مندیز

دفتر کمیسر عالی حقوق بشر

پاله ویلسون

شماره ۵۲ خیابان پاکی

۱۲۰۱ ژنو

ژنو، ۲۸ آوریل ۲۰۱۴ (۸ اردیبهشت ۱۳۹۳)

موضوع: رویدادهای روز ۱۷ آوریل و روزهای پس از آن در زندان اوین

پیوست الف: فهرست زندانیان مجروح در رویدادها

فهرست ب: فهرست زندانیان منتقل شده به سلول های انفرادی

آقای کیای

آقای مندیز،

فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر، و سازمان عضو آن جامعه دفاع از حقوق بشر در ایران، مایل هستند توجه شما را به رویدادهای اخیر در زندان اوین تهران جلب کنند.

در ساعت ۹:۳۰ صبح روز ۲۸ فروردین، عده ای از ماموران لباس شخصی - گویا ماموران امنیتی و اطلاعاتی - و نیز گارد و مسئولان زندان برای بازرسی وارد بند ۳۵۰ مردان شدند. بعضی از زندانیان اتاق های ۱ و ۳ بند ۳۵۰، که از بازرسی های پیشین تجربه نامناسبی (ناپدید شدن وسایل و مواد غذایی) را داشتند خواهان آن شدند که بازرسی از اتاق های شان در حضور آنها صورت بگیرد. در واکنش به این درخواست، ماموران شمار زیادی از زندانیان را به هواخوری فرستادند و ماموران لباس شخصی به زندانیان باقی مانده در بند ۳۵۰ حمله کردند و آنها را مورد ضرب و شتم قرار دادند. زندانیانی که در هواخوری بودند با اطلاع از حمله در داخل بند به اعتراض های لفظی پرداختند. آنها نیز مورد ضرب و شتم قرار گرفتند و در نتیجه عده ای مجروح شدند. ماموران سپس در راهرو تونل تشکیل دادند و زندانیان را در حال عبور از داخل آن با باتوم و مشت و لگد زدند. سپس بعضی از زندانیان را با دستبند و چشم بند به داخل مینی بوس ها منتقل کردند. بنا به گزارش ها کف مینی بوس ها و هواخوری زندان خون آلود بود.

در نتیجه این حمله، بسیاری از زندانیان مجروح شدند و جراحت بعضی از آنها شدید بود. بیش از ۳۰ زندانی در پی حمله در روز ۲۸ فروردین به سلول های انفرادی منتقل و از مراقبت پزشک محروم شدند. زندانیان در سلول های انفرادی نیز مورد شکنجه و بدرفتاری های دیگر قرار گرفتند. این شکنجه ها و بدرفتاری ها شامل لخت کردن زندانیان، تراشیدن موی سر، زدن دستبند و کشیدن بر روی زمین، مشت و لگد، بوده است.

اقدامات زندانیان

در واکنش به این رویدادها، ۷۴ تن از زندانیان بند ۳۵۰ که به سلول های انفرادی منتقل نشدند نامه سرگشاده ای به دادستان کل کشور نوشتند که در روز ۳۰ فروردین منتشر شد. این نامه رویدادهای روز ۲۸ فروردین و تشخیص های اولیه در باره جراحت ها را شرح داده است. امضاکنندگان آن نوشته اند که حاضرند در مراجع قضایی شهادت بدهند. نامه دیگری که ۲۸ زندانی امضا کرده اند در روز ۳۱ فروردین برای آقای روحانی، ریاست جمهوری، ارسال شد. امضاکنندگان این نامه با شرح رویدادهای ۲۸ فروردین خواهان معاینه فوری پزشکی مجروحان پیش از بهبود جراحت ها و تحقیق و بررسی به وسیله هیات مستقل و غیرجانبدار شده اند. به علاوه، ۱۲ تن از زندانیان بازمانده در بند ۳۵۰ پس از حمله روز ۲۸ فروردین، در روز اول اردیبهشت دست به اعتصاب غذا زدند. ۲۱ زندانی دیگر نیز در روز ۲ اردیبهشت اعتصاب غذا را آغاز کردند و بیانیه ای منتشر کردند که خواست هایشان را مطرح و اعلام کردند که تا تحقق این خواست ها به اعتصاب غذای خود ادامه خواهند داد. این خواست ها شامل بازگرداندن تمام زندانیان از سلول های انفرادی، تحقیق در باره رویدادها و مسئولان نقض حقوق زندانیان و قانون شکنی، عذرخواهی رسمی از زندانیان و خانواده هایشان بود.

اقدامات خانواده های زندانیان

در روز ۲۰ آوریل (۳۱ فروردین)، خانواده های زندانیان سیاسی در جلوی ساختمان مجلس گرد آمدند. کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی به یکی از نمایندگان مجلس، آقای دوانگری، ماموریت داد با خانواده ها دیدار کند و به کمیسیون گزارش بدهد. بعضی از نمایندگان درخواست کردند که خانواده ها بتوانند ملاقات ویژه ای با اعضای خانواده هایشان در زندان اوین داشته باشند. اما زندانیانی که در روز اول اردیبهشت در سلول انفرادی بودند با خانواده هایشان ملاقات نداشتند. در روز ۲۲ آوریل (۲ اردیبهشت)، در حدود ۳۰۰ نفر از اعضای خانواده ها و حامیان آنها در جلوی ریاست جمهوری گرد آمدند و نامه ای را با درخواست هایشان به آقای مهدوی، بازرس ویژه ریاست جمهوری، دادند:

- تشکیل فوری کمیته حقیقت یاب متشکل از نمایندگان هر سه قوه و اعزام فوری آنان به بند ۳۵۰ جهت بررسی رویدادهای ۲۸ فروردین و روزهای پس از آن؛
- معرفی آمران و عاملان این حادثه وحشتناک به قوه قضائیه و محاکمه آنان و پیگیری جهت اجرای عدالت؛
- بازگرداندن زندانیانی که به سلول های انفرادی منتقل شده اند به بند ۳۵۰ و اقدام برای درمان آنها؛
- اخذ تضمین از قوه قضائیه برای حفظ امنیت پایدار زندانیان و اعطای حقوق به حق آنان از قبیل مرخصی، آزادی مشروط، تلفن، ملاقات حضوری؛
- بازخواست و برکناری وزیر دادگستری به خاطر نادیده گرفتن رویدادهای ۲۸ فروردین و انکار وقوع جراحت ها؛
- سؤال از وزیر اطلاعات در خصوص علل رویدادهای ۲۸ فروردین.

واکنش دولتمردان ایران

تا تاریخ ۲۴ آوریل (۴ اردیبهشت)، واکنش دولتمردان در ایران به طور عمده انکار گستردگی خشونت در زندان اوین بوده است. در روز ۳۱ فروردین، وزیر دادگستری حجت الاسلام مصطفی پورمحمدی اعلام کرد که تنها دو نفر از زندانیان که در هنگام بازرسی مقاومت کرده بودند در درگیری های بند ۳۵۰ زندان اوین به طور جزیی زخمی شده اند. در همان روز، رییس سازمان زندان ها غلامحسین اسماعیلی دو بار وقوع هر گونه درگیری یا ضرب و شتم در زندان اوین در روز ۲۸ فروردین را تکذیب کرد.

در روز ۲ اردیبهشت، ۹ تن از نمایندگان مجلس به طور رسمی از وزیر دادگستری درخواست کردند در باره رویدادهای روز ۲۸ فروردین در بند ۳۵۰ زندان اوین تحقیق کند. اما در روز ۳ اردیبهشت، رییس قوه قضاییه آیت الله آملی لاریجانی، در جلسه ای با مسئولان بالاتر به قضایی، گفت بر اساس گزارش رییس سازمان زندان ها هیچ خلافتی در روز ۲۸ فروردین صورت نگرفته است. در همان روز، سخنگوی دولت، آقای نوبخت، در جمع خبرنگاران گفت که برای بررسی رویدادهای ۲۸ فروردین و گزارش در باره آنها تیمی در دولت تشکیل شده است.

۱- شکنجه و دیگر مجازات ها و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیر آمیز

رفتار تحقیر آمیز و غیرانسانی (نگاه کنید به پیوست ۴)

بر اساس شهادت های زندانیان، ماموران زندان مرتکب چندین اقدام خشونت آمیز علیه زندانیان شدند. این اقدامات شامل ضرب و شتم، شکنجه و بدرفتاری در سلول های انفرادی بود.

به علاوه، دست کم دو تن از زندانیان به نام اسماعیل برزگری و امید بهروزی در هنگام دریافت مراقبت پزشکی به خاطر جراحت طی حمله مورد بدرفتاری قرار گرفته اند. آقای برزگری یک یا دو روز در بهداری اوین به تختش زنجیر شده بود. آقای بهروزی نیز (با دستبند و پابند) به تختش در بهداری زندان اوین زنجیر شده بود. آقای بهروزی در اعتراض به این بدرفتاری تا زمانی بازگشت به بند ۳۵۰ در روز ۳۰ فروردین دست به اعتصاب غذا زد.

روز دوشنبه ۲۱ آوریل (۱ اردیبهشت)، خانواده ها اجازه یافتند با زندانیان بند ۳۵۰ دیدار کنند. تعدادی از زندانیان که در سالن ملاقات زندان برای دیدار با خانواده هایشان حضور پیدا کردند با عصا و کمربندهای طبی به ملاقات رفته بودند. موهای سرشان تراشیده بود و برای راه رفتن به یک دیگر کمک می کردند. کبودی ها آشکار بود. به گفته زندانیانی که در سالن ملاقات حضور پیدا کردند، آنها گویا از بقیه که هنوز در سلول های انفرادی بودند کم تر مورد خشونت قرار گرفته اند.

این اعمال نشانگر نقض ممنوعیت کامل شکنجه و دیگر مجازات ها و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیر آمیز است، یعنی یکی از قواعد آمره که در مورد وضعیت زندانیان در مقررات حداقل استاندارد سازمان ملل برای رفتار با زندانیان (ماده ۳۱)، و مجموعه اصول برای حمایت از همه افراد در هرگونه بازداشت یا زندان (اصل ۶) ابراز شده است. این ماده در ادامه تاکید می کند که در حبس «هیچگونه شواهد و شرایطی را نمی توان به عنوان توجیهی برای شکنجه یا دیگر مجازات ها یا رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا توهین آمیز به کار گرفت.»

علاوه بر این خشونت، بعضی از زندانیان به خانواده هایشان گفتند که موهای سرشان به زور تراشیده شده است. این عمل در مغایرت با ماده ۱۰ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی - ایران از سال ۱۹۷۵ (۱۳۵۴) عضو متعهد آن است - است که بر تعهد به احترام به عزت انسانی تمام زندانیان تاکید می کند.

استفاده از مکان های تنگ برای حبس (نگاه کنید به پیوست ب)

بیش از ۳۰ زندانی پس از ضرب و شتم بدون دریافت مراقبت پزشکی کافی به سلول های انفرادی منتقل شدند. ده تن از آنها در تاریخ ۱۹ آوریل (۳۰ فروردین)، هفت تن دیگر در ۲۱ یا ۲۲ آوریل (۱ یا ۲ اردیبهشت) و دو تن دیگر در روز ۲۳ آوریل (۳ اردیبهشت) به بند ۳۵۰ بازگشتند. دست کم ۱۱ زندانی در تاریخ ۲۴ آوریل (۴ اردیبهشت) هنوز در سلول های انفرادی بودند. بر اساس شهادت زندانیان، زندانیانی که در سلول های انفرادی مانده اند دست به اعتصاب غذا زده اند.

این رفتار در عین حال که رفتار غیرانسانی به شمار می رود، ناقض ماده (۱) ۳۲ مقررات حداقل استاندارد سازمان ملل برای رفتار با زندانیان است که اظهار می دارد که قرار دادن زندانی در جای تنگ نباید بدون معاینه پزشک انجام شود.

محرومیت از مراقبت پزشکی

همان طور که در بند قبلی عنوان شد، زندانیان منتقل شده به سلول های انفرادی از مراقبت پزشکی محروم ماندند. تنها یکی از زندانیان انتقالی به سلول انفرادی، آقای محمد صدیق کبودوند، پس از سه روز در سلول انفرادی، برای دریافت مراقبت پزشکی به بیرون منتقل شده است.

این رفتار نقض مقررات حداقل استاندارد سازمان ملل برای رفتار با زندانیان و مجموعه اصول برای حمایت از همه افراد در هرگونه بازداشت یا زندان است که تاکید می کنند که زندانیان باید در هنگام ضرورت از مراقبت پزشکی برخوردار باشند (به ترتیب ماده ۱-۲۲ و اصل ۲۴).

۲ - نقض حق گردهمایی مسالمت آمیز

بروز خشونت علیه زندانیان در زندان اوین ظاهراً در واکنش به تلاش زندانیان برای مقاومت در برابر تخلف های ماموران رخ داده است. هیچ اقدام خشونت آمیزی از سوی این زندانیان گزارش نشده است. مقاومت آنها فقط لفظی بوده است زیرا آنها تنها اصرار کرده اند در هنگام بازرسی در اتاق هایشان حضور داشته باشند. آنها به روش فیزیکی مقاومت نکرده اند. پس از این که لوازم شخصی زندانیان در وسط اتاق ها تلبار شده، آن دسته از زندانیان که در اتاق ها مانده بودند صدای اعتراض بلند کردند و به خواندن سرود و فریاد کردن «مرگ بر دیکتاتور» پرداختند. زندانیان می گویند که پس از آن به آنها دستور داده شده به طور کامل به طور کامل لباس هایشان را در بیاورند که با مخالفت و اعتراض لفظی شدید آنها رو به رو شدند.

بنابراین، این رفتار نقض حق گردهمایی مسالمت آمیز است که در ماده ۲۲ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی به رسمیت شناخته شده است. علاوه بر این، این حق در وضعیت مشخص زندانیان در مجموعه اصول برای حمایت از همه افراد در هرگونه بازداشت یا زندان در اصل ۳ ذکر شده که می گوید: «هیچ یک از حقوق بشری افراد در هرگونه حبس یا زندان که در قوانین، میثاق ها، مقررات یا عرف کشور تصریح شده، نباید به این بهانه که این مجموعه اصول این گونه حقوق را تصریح نکرده یا به میزان کمتری تصریح کرده، محدود یا از آنها فروکاسته شود.»

خشونتی که در زندان اوین رخ داده به طور آشکار نقض حق گردهمایی مسالمت آمیز زندانیان اتاق های ۱ و ۳ به شمار می رود. در حقیقت، ضرب و شتم، اقدام به شکنجه و بدرفتاری و استفاده از سلول انفرادی در واکنش انتقام جویانه به حق اعتراض مسالمت آمیز زندانیان انجام شده است.

به علاوه، همان طور که شما آقای کیای در گزارشتان (A/HRC/20/27) ابراز کرده اید: «در شرایط ویژه که واکنش فوری به شکل تظاهرات به یک رویداد سیاسی قابل توجه باشد، تصمیم به برهم زدن گردهمایی مسالمت آمیز بعدی تنها به دلیل ندادن اطلاع از پیش، و بدون این که مشارکت کنندگان دست به رفتار غیرقانونی زده باشند، محدودیت نامتناسب بر آزادی گردهمایی مسالمت آمیز به شمار می رود» و «هرگاه که ممکن باشد، ماموران اجرای قانون نباید در گردهمایی های مسالمت آمیز به استفاده از زور متوسل شوند و هرگاه که استفاده از زور به طور قطعی ضروری باشد، باید اطمینان حاصل کنند که هیچ کس قربانی استفاده از زور زیاد یا بدون هدف نشود» (قطعنامه شورای حقوق بشر ۱۹/۳۵، بند ۶). بنابراین، حتی اگر این زندانیان پیش از گردهمایی درخواست رسمی نکرده باشند، سرکوب خشونت بار اقدام آنها به طور آشکار نشانه «محدودیت نامتناسب» بر آزادی گردهمایی مسالمت آمیز آنها به شمار می رود.

امیدواریم که بتوانید از این اطلاعات در چارچوب اختیارات مربوطه خودتان استفاده کنید و در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر در اختیار شما هستیم.

با احترام،

عبدالکریم لاهیجی، رییس فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر

*****

پیوست الف: زندانیان مجروح در رویدادهای اوین

اطلاعات ناکامل زیر از نامه های شماری از زندانیان و اظهارات خانواده های زندانیانی که روز دوشنبه ۱ اردیبهشت با زندانیان دیدار داشتند، و اطلاعات مورد تایید دو پزشک زندانی در بند ۳۵۰ که اکثر زندانیان را معاینه و جراحات های آنها را مشخص کرده اند، گردآوری شده است.

- ۱) سمکو خلقتی: شکستگی دست؛ پیراهن و لباس های او را از تنش در آورده و مستقیم به پشت و گردن و کتف لخت وی با شدت می کوبیدند.
- ۲) سهیل بابادی: ضرب و شتم شدید با باتوم؛ کبودی شدید و خونمردگی گردن و کتف و بازو.
- ۳) سروش ثابت: ضربات باتوم و شکستگی سر.
- ۴) سعید متین پور: ضربات باتوم و بیهوشی به مدت طولانی. او هنوز در انفرادی است و از وضعیتش اطلاعی در دست نیست.
- ۵) اسماعیل برزگری: شکستگی دو دنده و ادرار خون آلود.
- ۶) امید بهروزی: پارگی شریان دست در اثر شیئی تیز (به احتمال شیشه) که بخیه شده است.
- ۷) کامیار ثابتی صنعت: احساس فشردگی و درد در قفسه سینه به همراه علائم قلبی که به دنبال استفاده از دارو کاهش پیدا کرد.
- ۸) اکبر امینی ارمکی: پارگی پوست سر در ناحیه بالای گوش راست، خونمردگی و تورم در قسمت پشت سر، سرگیجه و تهوع و تاری دید، شکستگی سر و جراحات گردن. ضعف شنوایی در گوش راست.
- ۹) علیرضا رجایی: کوفتگی در ناحیه قدام ساعد دست راست، کبودی و کوفتگی در ناحیه پشت (کتف چپ و کتف راست)
- ۱۰) امین چالاکی: کوفتگی و خونمردگی در ناحیه آرنج چپ.
- ۱۱) مسعود عرب چوبدار: کوفتگی کتف راست و بالای بازوی راست به همراه تورم در مفصل کتف راست.
- ۱۲) فرشید فتحی: کوفتگی و تورم در انگشت شست پای چپ. سپس مشخص شد که انگشت پای وی شکسته و به بیمارستان طالقانی اعزام شد. ممکن است برای درمان او جراحی لازم باشد.
- ۱۳) سید حسین رونقی ملکی: کوفتگی و تورم جزئی پوست سر در ناحیه پشت، بریدگی های کوچک در انگشتان و پشت دست چپ و کف دست راست.
- ۱۴) مجید محمدی معین: قرمزی ملتحمه چشم چپ و کوفتگی به همراه کبودی مختصر اطراف چشم چپ.
- ۱۵) اصغر قطان: کوفتگی به همراه تورم خفیف در پشت پای چپ و راست.
- ۱۶) عماد بهاور: کوفتگی های متعدد در سراسر بدن، کبودی های پشت و کتف ها، خراشیدگی های خفیف و کوفتگی در ناحیه مچ هر دو دست.
- ۱۷) پیمان کاس نژاد: کوفتگی و تورم در ناحیه ساعد چپ و بریدگی جزئی در ساق راست.
- ۱۸) محمد صدیق کبودوند: شکستگی سه دنده، خونریزی کلیه، شکستگی دو انگشت پای چپ، کبودی زانو و بازو، و تورم پشت

سر

۱۹) بهزاد عرب گل: ضرب و جرح شدید در سر بینی (شکستگی احتمالی)

۲۰) سعید حائری: کبودی شدید بر روی بدن

زندانیان زیر در روز ۲۸ فروردین به انفرادی منتقل شدند و پس از بازگشت به بند ۳۵۰ مورد معاینه دو پزشک زندانی در بند قرار گرفتند که جراحات های زیر را تشخیص دادند:

۲۱) اسدالله هادی: زخم و خراشیدگی در حال ترمیم در ساق پای چپ - بالای قوزک داخلی - کوفتگی و تورم پوست سر در ناحیه پشت گوش راست، کبودی در حال بهبودی در مچ دست راست.

۲۲) اسدالله اسدی: خونمردگی وسیع در ناحیه بالای ناف، کوفتگی در ناحیه پشت کتف راست و محدودیت حرکت در مفصل کتف.

۲۳) امیر دوربین قاضیانی: کبودی در حال جذب در پشت کتف راست، کبودی در حال جذب کشکک زانوی راست و محدودیت حرکت نسبی در مفصل زانوی راست.

۲۴) داور حسینی وجدان: تورم و کبودی در پشت، کتف چپ، به همراه محدودیت حرکت در مفصل کتف چپ.

۲۵) مصطفی عبدی: خراشیدگی در حال ترمیم در ناحیه بالایی پوست سر به همراه تورم مختصر.

۲۶) مصطفی ریسمان باف: کبودی های ساعد دست راست که در حال بهبودی است.

۲۷) یاشار دارالشفاء: آسیب دیدگی کمر، کبودی و تورم در پشت کتف راست و کبودی در حال جذب در ساق پای چپ.

۲۸) مهدی خدایی: زخم در حال ترمیم شصت دست راست، کبودی در حال جذب همراه با تورم خفیف و کوفتگی در پشت کتف راست.

۲۹) مجید اسدی: کبودی در حال جذب داخل بازوی چپ.

۳۰) هوتن دولتی: کبودی و کوفتگی در حال بهبود در مچ دست راست.

۳۱) مهرداد آهنخواه: جراحی سر.

پیوست ب: فهرست زندانیانی که روز ۲۸ فروردین به سلول های انفرادی منتقل شدند

اطلاعات ناکامل زیر از نامه های شماری از زندانیان و اظهارات خانواده های زندانیانی که روز دوشنبه ۱ اردیبهشت با زندانیان دیدار داشتند گردآوری شده است.

(۱۰ زندانی اول روز ۳۰ فروردین به بند ۳۵۰ بازگشتند)

(۱) عبدالفتاح سلطانی (وکیل حقوق بشری)

(۲) داور حسینی وجدان

(۳) آرش همپای

(۴) علی عسگری

(۵) مصطفی ریسمانباف

(۶) مصطفی عبدی

(۷) امیر دوربین قاضیانی

(۸) سهیل عربی

(۹) اسدالله هادی

(۱۰) اسدالله اسدی

(۷ زندانی بعدی در روزهای اول یا دوم اردیبهشت به بند ۳۵۰ بازگشتند)

(۱۱) هوتن دولتی

(۱۲) یاشار دارالشفای

(۱۳) مجید اسدی

(۱۴) مهدی خدایی

(۱۵) سروش ثابت

(۱۶) امیر رضازاده

(۱۷) سعید حائری

(دو زندانی بعدی عصر روز ۳ اردیبهشت به بند ۳۵۰ بازگشتند)

(۱۸) محمد داوری

(۱۹) مهرداد آهنخواه

(زندانی بعدی گویا از ۲۸ تا ۳۰ فروردین را در سلول انفرادی گذراند ولی پس از دیدار با خانواده اش در زندان اوین در روز ۱ اردیبهشت هنوز به بند ۳۵۰ بازنگشته است.)

(۲۰) محمد صدیق کبودند (رییس سازمان دفاع از حقوق بشر کردستان)

(در تاریخ ۴ اردیبهشت، ۱۱ زندانی زیر هنوز به بند ۳۵۰ بازنگشته اند.)

- (۲۱) محمد امین هادوی
- (۲۲) بهزاد عرب گل
- (۲۳) غلامرضا خسروی
- (۲۴) ابوالقاسم فولادی
- (۲۵) رضا اکبری منفرد
- (۲۶) بهنام ابراهیم زاده
- (۲۷) سعید متین پور
- (۲۸) سهیل بابادی
- (۲۹) سمکو خلقتی
- (۳۰) رضا همیاری
- (۳۱) محمد شجاعی